

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemana velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnštvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Koptarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeškkih ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 277.

V Ljubljani, v petek 3. decembra 1897.

Letnik XXV.

Nagli sod.

V Pragi je od včeraj uveden nagli sod! Kogar postavijo pred sodišče in je obsojen, ne more dobiti manjše kazni, nego smrt. V treh urah se brez priziva izvrši obsodba nad njim. Le nedoraslim se prisodi večletni zapor.

Gautsch hitro vlada in njegov načrt je vrlo umljiv. Kaj ga briga narodna užaljenost slovanskega ljudstva, kaj mu mar socialna revščina, ki podžiga nestrpnost nezadovoljnost, — njegova pot je pot — hitrega sode. V tem znamenju pričanja svoje ministrovane. Preko človeških trupel leze kvišku; z njimi si hoče utrditi predsedniški stol.

Budé se nam spomini zadnjih dnij. Boj proti „manjvrednim narodom“ se je bil s strupenimi jeziki, s surovostjo in nazadnje s pestmi v avstrijski zbornici in zunaj nje. Mej „manjvredne narode“ so prištevati nas in ni ga bilo na ministerskem stolu moža, ki bi bil temu ugovarjal. — Razdivjanim surovcem so se pa delali pokloni o „nemški kulturi“. Naši zastopniki so stali mirno na svojih mestih, dasi jim je brez dvojbe vrelo v srecu. Njihova naloga je bila od nekelej glasovati za vlado. Več niti pičice! Pomenjali so samo neko število, — v vsem drugem so bili „manjvredni“. V svoji dobrosrčnosti so hoteli postati nekaj več; želeli so za svoje narode pravice. In to se ne sme pri nas!

Dve šoli sta poslali svoje učenčke na ulico — protestovat proti temu. Dve šoli — najvišji in najnižji; prva, kjer za drage denarje širijo dobro plačani možje svoje nauke; druga, kjer za delavske groše učé židovski ničemniki ubogo ljudstvo. Uči se v obeh jedna in tista veda: Ateizem in sovraštvo. Sovraštvo proti Bogu, proti narodom, proti stanovom, proti družbi sami.

Učenčki so pokazali vspehe svoje vzgoje. Bili so brez izjeme odlični. Čast učiteljem! Ob svojem nastopu so šli preko poštenja, preko pravičnosti, da tudi preko državne oblasti k svojemu dnevnemu redu. In ta dnevni red je bil raznolik! Z blatom se je okidavala slovanska narodnost, razbijala so se okna, s kamenjem so se naganjali zakoniti varuhi miru in reda, najostudnejše so se napadali duhovniki s psovki in s samokresi.

Takrat pa ni bilo nikogar, da bi bil mislil na nagli sod. Najhujsi kričáč je tičal v dunajskega dež. sodišča zaporu. Pred sodiščem se je zbrala tolpa pod vodstvom učenčkov obéh opisanih šol in je vekala v sivo steno. Zvečer tistega dne — bilo je zadnje nedeljo — je bil pa zaprti divjak izpuščen iz zopora. To je bil res nagli sod, toda sodila je razdivjana druhal in njeno rarsodbo so podpisavale visoke, višje in najvišje inštanice.

Učenčki so postali voditelji. Za njimi so šli gospodje v fraku in cilindru, ki sicer sedé na raznih klinih birokratske lestve od viška do tal, — za njimi so šli možje, ki se štejejo, da služijo vediti, za njimi so pricapljali kurjevaščanje naših velikih mest v družbi vseh „ubogih na duhu“.

In ta četa je zmagala — pri vseh inštancah — na dvoru in v zbornici. Za nekaj časa je sama gospodarila Avstriji. Prišel je Gautsch. Mnogo jih je sodilo, da prihaja v imeu države, v imeu pravičnosti, ki je temelj kraljestvom, toda motil se je.

Gautsch je prišel v imeu surove tolpe, ki mu je vrgla neljubega prednika na ministerskem stolu. Zato ji povrača s hvaležnostjo — z naglim sodom nad zoperniki.

Pravijo, da Gautsch ljubi svoj ministerski portefeuille — nad vse. A sedaj vidimo, da to ni njegova jedina lastnost. On sovraži tudi — Slovane nad vse.

V Pragi, kjer je že tolikokrat surova sila hotela uničiti slovanski značaj, se je tudi oholosti pijana vzdignila židovska in nemško-šovinistiška druhal. Konstatirajmo še jedenkrat: ti so začeli! In ljudstvo jim je jelo ugovarjati. Dosledno se je vse storilo, da je prišlo do pouličnih izgrediv. Nekaj židovskih prodajalnic in par nemških šovinistiških postojank je čutilo jezo razjarjenega ljudstva. Zato jim sedaj vladi nagli sod. Jegulja, kačje naravi, se hoče v slovanski krvi okopati, predno nadaljuje pričeto delo.

Smešno se nam zdi vprašanje: ali odobravamo praške izgrede? Preje si odgovorimo na druga važnejša vprašanja, potem še-le na to! In ta vprašanja slovejo: Ali je mogoče slovanskim narodom v Avstriji ohraniti v našem času še mirno potrpežljivost? Ali ne izziva tisoč in tisoč naših rojakov, ki jih nemška pohlepnost pod vodstvom nemške liberalne birokracije na leto pogoltava, k samoobrambi? Ali imamo sploh še kaj upati od zakonitega zahtevanja svojih pravic? Ali ni za nas dunajska zbornica brezpomembna hiša, ki pač zlorablja naše moči, od koder nam pa še nič dobrega ni prišlo?

Z največjim zatajevanjem, z izgubo svoje popularnosti, na škodo gmotnemu in duševnemu razvoju našega naroda so naši poslanci hlapčevali vladi; mir in potrpežljivost so oznanjali leta in leta. Uprav hitro sodeči Gautsch se jim je svoj čas javno rogati zato. Časi so se za nas še poslabšali. Udarcev je bilo preveč. Ali ne vstaja sama po sebi zavest, da jih je vsaj dovolj?

Poulična surovost po Dunaju, Gradcu itd. je rodila praške izgrede. Tedaj se je vse upogibalo menda zato, ker so nosile psovke in kamenje in kroglice — znamko nemške kulture. V Pragi se pa proglašá nagli sod!

Se nekaj! S protislovanstvom se je spajalo povsod tudi — protiklerikalstvo — sovraštvo nasproti načelom, ki so vsem pravična. In tu nam prihaja na misel oblastna beseda bivšega Slovence in sedanjega nemškutarško-liberalnega gromovnika, da narodnost naša ni v toliki nevarnosti, kakor je v nevarnosti sloboda pred klerikalstvom. Zato se je zvezal z drugim bivšim Slovincem Schweglom. Sedaj pa tisti mož pošilja proteste proti nemški obstrukciji potom ljubljanskega magistrata. Zmotil se je menda. Schwegel je drugod in v priznanja vredni doslednosti je avidel, da se proti klerikalstvu ne more boljše boriti, nego na strani Wolfa in Bernerja. Zato je junaški stopil k njunima četama. Pojdi še ti, naš ljubi Ivane, čim preje za njim! Sveta protiklerikalna jeza se ti vtolaži le v njegovi družbi. Pri nas ni mesta za-te. Da se še štuliš vmes, temu more biti le dvojen razlog: Ali duševna omejenost, ali podlo hinavstvo. — Nočemo soditi, katero je pravo. Sodbo prepuščamo ljudstvu. To naj sodi o naglem sodu: Ali

imamo še časa, da se z izdajavskimi komedijami, ki jih igrajo na srecu in umu bolni ljudje, tratijo naše sile, zvodénja naš ponos, uničuje naša bodočnost? V „naglem sodu“, pravimo, sicer bode kmalu prepozno!

Položaj v Avstriji.

Pod tem naslovom je prinesel milanski katol. list „L'Osservatore Cattolico“ članek, ki po naših mislih dobro osvetljuje položaj, recimo kar naravnost — avstrijsko vprašanje.

Jezikovno vprašanje v Avstriji, pravi „O. C.“ ki je bilo pretveza za najnovejše škandale v zbornici, je tesno združeno z narodnostnim vprašanjem, a narodnostno vprašanje je v logični zvezi z bitjem ali nebitjem avstrijsko-ogerske monarhije.

Bitje ali nebitje avstrijsko-ogerske monarhije pa zaseca v organizacijo vse Evrope. Denimo za hip, da se poruši mogočno cesarstvo, takoj bi se osnovale tri ali štiri balkanske države, ki bi se zanje strgale velevlasti, če treba, do krvi; a tisti hip bi zgrabile za orožje tudi druge balkanske države, vnela bi se vojska na vzhodu in zaplamenela bi po vsej Evropi. Češka bi se izpremenila v bojno polje, kjer bi zadela drug na drugega Prus in Rus, in evo najstrašnejše vojske, ki jo je kdaj videl svet!

Nuja torej tirja, da Avstrija ne razpade, da avstrijske narodnosti ostanejo združene.

A kakšno bode razmerje med avstrijskimi narodi? Na to nam odgovarja številno razmerje.

Cesarstvo ima okolo 44 milijonov prebivalcev, a med temi je le 11 milijonov Nemcev. Ogerska ima nenemška etnografska tla. Poleg 8 milijonov Nemcev v tej polovici je 15 milijonov Slovanov. Nemogoče je torej, da bi Nemci absorbirali Slovane, ali Slovani Nemce, ampak narava hoče, da oba naroda bivata drugi poleg drugega v ravnotežju.

Bil je čas, ko Slovani niso bili nič; sedaj se dvigajo; dejstvo je neizogibno kakor fizičen zakon, in nič ga ne bo zabranilo. Nemška nadvlada bo razpadla. Naj le pade Badeni: naj pride na njegovo mesto tudi Schönerer ali Wolf, dejstvo je, da bo v Avstriji ostalo še vedno 15 milijonov Slovanov.

„A mi smo, pravijo Nemci, prvi narod, druge narodnosti so manj vredne; nam torej gre nadvlada!“

Toda trebalo bi o tem Slovane prepričati. Dokler se pa to ne zgodi, ni pričakovati, da bi se Slovani zadovoljili z najnižjimi sedeži, a visoke da bi prepustili Nemcem.

Nemci se pritožujejo, da so Slovani uzurpatorji, odkar so se emancipirali vsled parlamentarne taktike Taaffejeve. Toda taka govornica je malenkostna. Tako govore le tisti, ki zamenjujejo životni organizem narodov s parlamentom. Pravi vzrok je vse drugod.

Vsi zemlje željni, zmagodobitni narodi, kadar si prisvoje kako deželo, bi jo radi etnično zjedini. — Zato zatirajo omikane sloje s tem, da jih ne puste v vplivne službe, pokvarijo druge stanove; plemstvo uničijo ali je pridobé; duhovščini dajo odvisne predstojnike; zabranijo ji svobodno izvrševanje svete službe; proženo jo v Libijo, kakor nekdanj, ali v Sibirijo; ugrabijo cerkveno imetje. In kaj še ostane? Nič; narod, ki je le še senca brez mozga in kosti.

3/4 s h B

Slovani so se nahajali pred kakimi 60 leti mladane v enakem položaju, blizu smrti. Malo še in bili bi se udali dovršenemu dejstvu, odpovedali se materinskemu jeziku in svoji narodnosti. A za časa so se zavedeli in ustavili. Pustili so samomorje misli, in to utegne značiti, da ima ta narod še svojo nalogo in bodočnost v načrtu božje previdnosti.

V naši dobi so se jeli Slovani krepko gibati. Dandanes stoje na oni višini, kakor drugi narodi; vstrajni so, razumni, razboriti, prodriljivi; in na drugi strani je zanje tudi število. Kdor bi jim še dandanes hotel dokazovati, da so inferijorni, ta bi tratil le čas in trud. Inferijorni so bili morda, ko so čevljarili in kramarili, ko so bili nemškimi uradnikom za pometače. „Narod pometačev“ jih je imenoval Metternich. Slovani tega niso verjeli tedaj, in kako naj verujejo danes, ko so dokazali nasprotno? Z jedno besedo: Slovani so rod, ki se giblje, ki se razvija, ki se organizuje, ki provideva skrivne smotre, ki je zanje prihranjen.

Slovani so nov faktor, ki se snuje v zgodovini in ki bo nastopil, ko pride njegova ura...

Tako „L' Osservatore Cattolico“. (Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. decembra.

Poljski listi o položaju. Vsi poljski listi brez izjeme najostreje obsojajo predrzno pečenje sovražnikov slovanskega imena ter napovedujejo najodločnejši boj novi vladi, ako se ne glede na slovansko večino v Avstriji drzne paktirati z nemškimi liberalci in nacijonalci ter ustreči njih predrznim, krivičnim zahtevam. „Slovo Polskie“ piše mej drugim: Ako namerava baron Gautsch vladati brez desnice ali celo proti njej, in se opirati zopet na centralistične in po neomejeni hegemoniji hrepeneče nemške elemente, nastopiti bo moral poljski klub najodločnejšo pot in se postaviti na strogo opozicijsko stališče. Program desnice, ki je načrtan v adresnem načrtu, ni samo gola fraza, marveč prapor, katerega se najtesneje oklepajo vse desničarske stranke in katerega ni mogoče prezreti. Poljski klub bi se izpostavil zaničevanju celega sveta, ko bi še nadalje hlapčeval vladi, ali sklenil premirje ali celo zvezo s centralisti ter vztrajal v antagonizmu proti svojim dosedanjim zaveznikom, Čehom in ostalim slovanskim bratom, mej tem ko bi se vlada vedno bolj nagibala k levičarjem. Naša dežela je političen magnet in poljski klub je k sreči tako angaževan, da se more ravnati le po njem. Ta magnet se imenuje avtonomističen program. — „Ozas“ kliče svojim somišljenikom: Časi oportunitizma so minuli. Poljski klub bode združen z strankami, ki se bore za vero, red, narodna in avtonomistična prava, še nadalje tvoril jedro močne desnice in stal na straži pod skupnimi zastavami. — Še jasneje in odločnejše se izraža o vztrajnosti poljskih zastopnikov v sedanji večini. „Dziennik Polski“: Naše mesto je in mora biti poleg Čehov in ostalih Slovanov. Rama ob rami se moramo nadalje boriti za najsvetejše pravice naših zatiranih bratskih narodov. Vsako koketovanje z obstrukcionisti bi značilo izdajstvo nad našimi zavezniki, in zaman je iskati še tako ugodnih pogojev, za katerih cenno bi bilo dovoljeno tako izdajstvo. Nahajajo se žal tudi v naši sredi oportunistični politiki, ki bi za kak portfelj ali drugo častno mesto bili voljni, odreči se dosedanjim zvezim in prestopiti, prelomivši dano prisego, v nasproten tabor, toda ogromna večina našega kluba bo brezdvomno kot jeden mož ostala zvesta tej zvezi, v kateri je jedino najboljšo poročilo za varstvo naših interesov. Tej večini mi popolno zaupamo in niti trenotek ne dvomimo, da bodo vsikdar neustrašeno branili čast in ugled našega starodavnega naroda. — Naj bi čuli vsi poljski zastopniki, katerim je res pri srcu blagor zatiranega naroda, ta svarilen in obupen glas, pa tudi ostali slovanski zastopniki naj ga ne prezro, marveč krepko naj vztrajajo pod skupno zastavo in se združeni bore za najsvetejše, toda sedaj v prah teptane pravice slovanskih narodov avstrijskih. Naj se nikar ne plašijo še tolikega nasprotstva od zgoraj ali od spodaj, kajti vodi naj jih prepričanje, da konečna zmaga bo naša!

Dopolnilne volitve na Hrvaškem. Včeraj je bil odločen dan za hrvaško opozicijo, vršila se je namreč volitev v šestih volilnih okrajih, namreč v Dol. Stubici, na Brodu, v Bošnjacih, Vrbovskem, Novem Gradu in pri sv. Ivanu - Zabno. Iz pojasnil, ki smo jih podali čitateljem v zadnjih številkah, je bilo razvidno, da se morajo na strani opozicije go-

diti res pravi čudeži, ako prodre s svojimi kandidati. V mnogih okrajih velika večina opozicijskih volilcev niti ni mogla na volišče. Bili so ali kontumacirani radi kake izmišljene „kužne“ bolezni, ali pa so morali tčati v zaporu, katerega so jim oblastva po krivici prisodila in bi ga bili lahko prestali že pred več meseci. Prav nič se ni toraj čuditi, ako bi na vsi črti „zmagala“ mažaronska klika. Toda, kolikor je dosedaj znano, sme združena opozicija biti ponosna na včerajšnji dan. Zmagala je v treh volilnih okrajih in sicer v Novem Gradu, Stubici in sv. Ivanu Zabno. Prodrli so toraj kandidatje združene opozicije dr. Vrbanić, Bedeković in dr. Zahar. Kandidat Bedeković je bil v okraju Stubica izvoljen soglasno, ostala dva pa z znatno večino. Največje nasilstvo se je moralo vršiti od vladne mažaronske stranke na Vrbovskem, koder je bil opozicijski kandidat župnik Rancinger še ob jednajsti uri dopoldne v večini za petdeset glasov in je bila toraj nada opravičena, da podleže vladnovce Martinec. Toda zgodilo se je ravno narobe, zmagal je pristaš mažaronske stranke, kako, si moremo pač misliti. Toda v kljub tej sramotni „zmagi“ Khuen Hedervaryjeve klike na Vrbovskem sme opozicija biti ponosna na vspeh zadnjih volitev, ker je v kljub skrajnemu nasilstvu, kakršnega morda ne poznajo mej Culu - Kafri, sijajno zmagala s tremi možmi. Le tako naprej in popolna zmaga je prej ali slej zagotovljena.

Ministerska kriza v Franciji. Včeraj nam je sporočil brzojav, da je francoski pravosodni minister Darlan vložil ostavko, katera je sedaj že vsprejeta. Posle tega ministerstva vodi začasno ministerski predsednik Meline. Ravno odstopivši minister je z vso silo delal na to, da bi odstopilo celo ministerstvo, toda njegovemu predlogu se je upirala večina, katera se najbrže boji za ministerske sedeže. Da bo stvar bolj umljiva navajamo, da je Darlan zato odložil svoje mesto, ker mu je izrekel senat nezaupnico s tem, da je z jednim glasom večine zavrgel njegov predlog, naj se dovoli sodnikom, da smejo brzojavnim potom položiti svojo zaprisego. Bourgeoisov kabinet je bil v tem oziru nekoliko bolj „kulanten“, ker je takoj odpovedal se korporativno ministerski časti, ko mu je senat izrekel nezaupnico. Zadeva sedaj seveda ni kdove kako važnega pomena in zato najbrže Darlanovi tovariši niso hoteli ustreči njegovi zahtevi.

Glasba.

13 božičnih pesem za mešan zbor. Uglasbil Ivan Zupan, organist in orgljar v Kamnigoric. Založil skladatelj. Cena 40 kr. Natisnila tiskarna R. Miličeva v Ljubljani, 1897.

Te lepe, lahke, priproste pa v sree segajoče pesmi bo morda strog glasbenik obsodil, češ, da so preživahne; drugi pa jih bodo cenili zaradi njih izvirnosti. K zadnjim se prištevam tudi jaz, ker vrline teh pesmi presegajo daleč napako znabitnega preživnega ritma. V zadregi sem, katerej pesmi bi prisodil prednost; saj iz vsake veje prijeten božičen duh, kakršnega so imele dobre božičnice v dobi pred Riharjem.

Če pomislim, da se je skladatelj ugloobil v duha besedila, moram priznati, da je vrlo dobro pogodil melodije za veseli božični čas, s katerimi bo sto in sto pobožnih src vnel in eklektične dostojnosti ni prekoratil. Znano je, da si je dovoljeval svetovnoznan P. Mohr v svojih božičnicah veliko prostosti. Tem slavljenim napevom podobne so imenovane pesmi, a ne, da bi bile plagijati: Izvrstno so harmonizovane; glasovi lepo in neprisiljeno postopajo; tu pa tam se v harmoniji začuje zvonka menjična dominantna (Wechseldominante); tisk na močnem papirju je krasen z velikimi tipami in cena je jako nizka.

Pred uporabo naj se odstranijo te tiskovne hibe: Na strani 8, 4. takt naj ima alt trikrat zaporedoma e, tenor pa cis, cis, a. V 9. taktu pa naj vdobi alt v zadnji taktovski dobi gis.

Pesmi rad priporočujem in omenim, naj vsakdo hitro seže po njih, ker zaloga ni velika. Naročujejo se pri skladatelju v Kamnigoric na Gorenjskem.

Fajgelj.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 3. decembra.

(Goriški nadškof.) „Primorski List“ je danes v prilogi objavil nastopno vest: „Kakor brzojav poročila, imenovan je goriškim nad-

škofom dr. Jakob Missia, knezoškof ljubljanski.“ Iz dveh drugih dopisov iz Gorice posnamemo, da je ta vest po Gorici splošno znana. V Ljubljani nimamo o tem nobenega avtentičnega poročila. Vender že ta, dasi še negotova poročila navdajajo duhovščino in vernike ljubljanske škofije z nepopisno žalostjo nad izgubo, kakor si večje za škofijo misliti ne moremo. — Stolni kapitelj ljubljanski se je zato takoj danes sešel v posebno sejo ter je kot tolmač teh čutil soglasno sklenil, nemudoma odposlati prevzvišenemu škofu, ki še vedno bivajo na Dunaju, pismo, v katerem omenja, s kako grenko in nepopisno boleščjo je vsprejel stolni kapitelj, kakor tudi druga duhovščina in verniki nepričakovano vest, da Prevzvišeni zapusti škofijo, za katero si je pridobil toliko izrednih nevenljivih zaslug; nadalje izraža stolni kapitelj iskreno željo, da se ta vest ne uresniči, ter dostavlja prevdano, iskreno prošnjo, vravnati v korist cerkvi vso zadevo tako, da prevzvišeni knezoškof ostane ohranjen škofiji ljubljanski, vdanemu mu stolnemu kapitelju, vsej ljubljanski duhovščini in vsemu dobremu našemu narodu v škofiji. — Gotovo je, da je stolni kapitelj ljubljanski s tem izrazil prepričanje in želje vernikov cele škofije. Dal Bog, da se te želje uresničijo!

(Izpred porotnega sodišča.) Dne 1. t. m. je obsodilo porotno sodišče 27letnega Ivana Kavčiča, duinarja iz Travnega Vrha, ki je 26. sept. letos z nožem zaklal svojega brata Josipa, ker mu ta ni hotel posoditi 5 gld., v sedemletno težko ječo, postreno z mesečnim postom in trdim ležiščem ob obletnicah. — Posestnik Jos. Vovk iz Lesec, ki se je zagovarjal radi nasilstva, je bil oproščen. — Včeraj popoldne je bil na zatožni klopi 37letni Anton Mlakar, ker je ogoljufal v Ljubljani tvrde Hammer-schmied, Kauscheg in Zabkar za blago v vrednosti 1882 gld. ter prejel zanj 500 gld. Obtožen je bil zato hudodelstva goljufije. Obtoženec je hudodelstvo sam obstal ter bil obsojen na 2½ leta ječe, postrene z jednim postom vsaki mesec.

(Z Goriškega.) V strasti ni nikake mere. V strasti pozabi človek, da je človek, pozabi dolžnostij do Boga, samega sebe in do bližnjega. Taka strast je tudi nacijonalna strast, in ta je prikopala sedaj pri goriških lahonih in iredentih do vrhunca. Kakor že znano, odpravilo se je bilo krivičnim potom vsled pritiska in fanatizma od strani magistrata in drugih slov. petje iz cerkve sv. Antona. Zato so na stali mnogi hudi prepiri, ne da bi se ugodno završili. Stara navada je bila, da se je v adventnem času pri „zornicah“ pelo slovenski — tedaj naj bi se tudi to odpravilo! Ne! Visokočastiti gospod kapelan-vikar Andrej Jordan in župnik sv. Ignacija msgr. Wolf sta dovolila, da se sme slovensko peti pri zornicah. A glej! Laški orgljač je zapodil iz cerkve v ta namen došlega gospoda Bajta, slovenskega orgljavca, s peveci vred, a sam tudi ni hotel slovensko peti. Ko je hotel drugič gospod Bajt iti v cerkev, ga je ustavila — goriška magistratna policija! — Tako daleč je prišlo! Niti avtoriteta se več ne spoštuje. Pač pristni sad iredentovstva in liberalizma. Cerkev bodi tedaj v rokah magistrata! Upajmo, da se tudi na Goriškem zjasne vremena pod bodočim vodstvom novega nadškofa. — Ker sem že ravno pri petju, izrečem še jedno mnenje o cerkvenem petju, ki je sicer že stokrat premeleto, a potrebuje, da se je obesi na veliki zvon. Cerkev bodi glede na petje stroga, a tudi samostojna. V kolikih krajih dobi ravno vsled podpiranja cerkvenega petja magistrat večjo besedo skoraj kakor cerkvena oblast. Magistrat pravi: Ako mi ne ugodiš, pa ti odtegnem svojo podporo in prispevek za cerkveno petje! Zadoščuj nam znani slučaj od sv. Justa v Trstu. Na ta način se je odpravila slovenska propoved v imenovanej cerkvi. Na ta način se je tudi v drugih cerkvah mnogotero škodilo slovanskemu življu. Cerkev bodi tedaj tudi v tem oziru samostojna. Je-li odvisen obstanek cerkve in cerkvenega petja od magistrata? Je-li sploh potrebno pretirano, neprimerno drago teatralno petje in godba v cerkvi, ki dobi ravno vsled tega bolj gledališki značaj, kakor pa pristni hiše božje? Mislim, da se dá sestaviti dober, strogo cerkven zbor tudi brez prispevkov in pomoči magistrata, in da ga cerkev, posebno večja, lahko sama vzdržuje. Da, neodvisnost cerkve se ne sme bati v takem slučaju tudi še večjih žrtev, kakor da pusti one nove. Timeo Danaos et dona ferentes! to bodi geslo opreznosti. Kdo bo pričakoval kaj dobrega za cerkev od takega, ki sploh ne spada v cerkev ali pa ne pride nikdar vanjo radi mržnje? Ateizem in liberalizem je pač povsod, kamor se

ozreš! Ta sploh nič ne veruje, drugi bi pa cerkvi na umeten način ugrabil še to malo, kar ima samostojnosti in pravice.

(„Glasbena Matica“) praznuje dne 8. decembra petindvajsetletnico svojega obstanka s slavnostno odborovo sejo in zvečer ob 5. uri s slavnostnim koncertom. Program za ta izredno znameniti in svečani večer je prav primerno sestavljen iz skladb večinoma vseh slovenskih skladateljev iz zmagoslavni narodnih pesmij ter iz simfonične slike najznamenitejšega češkega glasbenika Smetane in iz veličastnega konca 1. dela Haydnovega „Stvarjenja“, največjega klasičnega dela, katero je doslej proizvedla „Glasbena Matica“. Za letos nam obljubuje (za 4. april) najtežje delo iz oratorijske literature sploh, J. I. Bachov „Pasijon po sv. Matevžu“. Iz Bachovih del se je šel Mozart v Lipsko na Tomazevo šolo učiti najglobljih tajnostij kontrapunktičke in harmonije, zato Bacha lahko mojstrov mojstra imenujemo. Njegova dela se po manjših mestih sploh ne dajo; „Glasbena Matica“ se bo letos v Ljubljani s svojim zborom prva lotila tega ogromnega dela. V drugem koncertu (10. januarija) se bo, tudi prvič v Ljubljani, proizvajala pred par meseci zamrlega Karla Bendla velika balada „Sveti večer“. K. Bendl je našemu občinstvu po „Prokopovi smrti“ in „Starem ženinu“ že dobro znan in bo gotovo našel tudi za svoje „najzrelejšo delo“ v naših sreih živ odmev. Balada se pri vsi svoji polifoniji naslanja na narodno pesem; sploh je Bendl znan kot izvrsten poznatelj in, kakor naš Hubad, spreten in duhovit priveditelj nar. pesmij za konc. dvorano. Še drugo imenitno delo je določeno za drugi koncert, namreč Beethovenova „Eroica“, ena izmed njegovih najlepših simfonij. Sosebno slovi iz te simfonije drugi stavek, „Adagio assai, Marcia funebre“. „Malo vzgledov poznam v glasbi — pravi Berlioz, — kjer se bolest s tako čistostjo v obliki in toliko plemenitostjo v izrazu kaže, kakor v tej skladbi.“ Na vzporedju drugega večera je tudi modernega simfonika Saint-Saënsa veliki koncert za cello in orhester, v katerem se občinstvu kot koncertant predstavi novi učitelj „Glasb. Matice“ gosp. Jul. Junek. Ta velikanski načrt, ki si ga je za letos stavila „Glasbena Matica“, bo — to upajmo — vzdramil in vzpodbudil naše občinstvo, da bo v obilnem številu prihitelo divit se najvišjim umotvorom najčistejše umetnosti. — Narobe se sprejemajo v trgovini g. I. Lozarja na Mestnem trgu.

(Novi društvi) V Selcah, polit. okraj Kranj, se je ustanovilo prostovoljno gasilno društvo, ki bo raztezalo svoje delovanje tudi na sosednje občine. — V Leskovici, istega polit. okraja, se je pa ustanovilo kmetijsko društvo, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

(Mesarjev spominek.) Za spominek č. g. župnika Mesarja, ki ga mislimo postaviti v cerkvi, nabralo se je dosedaj 170 gld., katera svota naložena je v hranilnici v Srednji vasi. Spominek nameravamo napraviti v podobnej obliki, kakor je Baragov v Dobrniški cerkvi, le da bi bila soha župnikova iz cement-marmorja in bi ne bila v niši ampak prosta na vrhu ploše. Spominek v takej obliki stal bi okolo 300 gld. Plošo z okraski vred bi izdelal g. Ignacij Camernik v Ljubljani za 150 gld., a soho iz marmor-cementa pa g. Josip Grošelj v Selcah pri Zelenikih, ki je ranjcega dobro poznal. Bolje bi seveda bilo, da bi soha bila vsaj iz isterskega marmorja, in tak spominek bi stal okoli 400 gld. Zaradi tega obračam se še enkrat na častilce ranjcega g. župnika, da bi blagovolili še kaj podariti v ta namen. Darovi naj se pošiljajo naravnost na podpisnega. Imena darovalcev objavijo se pozneje v „Slovenču“. S. Ažman, župnik.

(Duhovske spremembe v goriški nadškofiji.) Za špirituala v bogoslovje pride župnik šentkocjanski dr. Brumat. Za kurata v Kal velečast. gos. Jož. Shejbal, dosedaj vikar na Ponikvah, na njegovo mesto pride velečast. g. Ivan Kodromac, vikar na Trnovem pri Kobaridu.

(Razpisano je) mesto učitelja - vodje na jednorazrednici v Radovici in drugo učno mesto na dvorazrednici v Vinici; prošnje do 15. dec. okr. šol. svetu v Črnomlju. — Nadalje je razpisano mesto četrtega učitelja na štirirazrednici v Trebnjem ter mesto drugega učitelja na dvorazrednici v St. Petru. Prošnje za ti dve mesti je doposlati do 10. dec. okr. šolskemu svetu v Novem Mestu. — Ravno tje je do konca decembra doposlati prošnje za mesto učitelja-vodje na jednorazrednici v Posterici. — Pri okrajnem sodišču v Kranju je razpisano do 25. dec.

mesto sodnega sluge. Prošnje na predsedstvo dež. sodišča. — Razpisano je mesto drugega učitelja na dvorazrednici v Strekljencu z dohodki četrtega plačil. razreda. Prošnje je do 20. t. m. poslati okr. šolskemu svetu v Črnomlju.

(Število zvezd.) katere se dadó videti, je različno; kolikor jasnejše je nebo, tem več se jih vidi. Dobro oko bi moglo uzreti približno šest tisoč zvezd. Polovica njih je vedno pod obzorjem, precejšen del pa jih zakriva para zemskega zraka, vsled česar se ne more ob enem opaziti s prostim očesom več nego 2000 zvezd. Če si pa pomagamo z daljnogledom, se njih število neizmerno pomnoži. Po boljšem daljnogledu se spozna že 600.000 zvezd, dočim pokažejo največje daljnogledne priprave do 60.000.000 zvezd.

Društva.

(Slovensko katoliško del. pevsko društvo „Zvon“) Vabilo na Miklavžev večer ki se bo vršil v nedeljo, dne 5. decembra 1897. l. v veliki dvorani starega strelišča s prijaznim sodelovanjem slavnega tamburaškega kluba „Zvezda“ ob šesti uri zvečer. Vspored: 1. „Napried“, koračnica W. G. Brož. 2. „Pod slavl. krovom“, fantazija slovanskih pesmij W. G. Brož. 3. „Zvonu“, zbor F. Ferjančič. 4. „Poziv na ples“, valček C. M. Weber. 5. „Brodar“, četverspev A. Leban. 6. „Naša zvezda“, zbor z bariton solo L. Hudovernik. 7. „Polna kupa“, polka M. Adamič. 8. Alegorija. 9. Nastop Miklavža s sijajnim spremstvom iz Olimpa in obdaritev pridnih otrok. 10. „Na planine“, zbor H. Sattner. 11. „Hrvatsko kolo“ M. Mayer. 12. „Glas domovinski“, zbor Vogel. 13. „Zvezdi“ M. Adamič. 14. Srečolov. — Opomba: Oni stariši, kateri žele svoje otroke razveseliti s posebnimi darili, blagovolijo ista poslati gosp. A. Zalarju, oštirju v „Katol. domu“. — Vstopnice se dobivajo pri gosp. Štefetu pred škofijo in pri gosp. J. Podrekarju na sv. Jakoba trgu ter zvečer pri blagajnici. — Cena prej kupljenim vstopnicam je 20 kr., pri blagajnici 30 kr. za osebo. — Otroci do 10. leta so vstopnine prosti. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

(Vabilo na Miklavžev večer) katerega priredi Celjsko pevsko društvo dne 5. grudna 1897 v veliki dvorani „Narodnega doma“. Vspored: I. 1. Sattner: a) „Pogled v nedolžno oko“, moški zbor. b) „Na planine“, moški zbor. 2. Nastop Miklavža s sijajnim spremstvom. 3. Zanimive telovadske vaje; izvaja g. M. Benčan in J. Zabukovšek. 4. H. Volarič: „Kvisko bratje“, moški zbor. II. 5. Dramatična predstava: „Gluh mora biti. Burka v enem dejanju, poslovenil J. Noll. — Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina 40 kr. za osebo, otroci v spremstvu starišev so vstopnine prosti. — Opomba. Kdor hoče ta večer koga po sv. Miklavžu obdarovati, naj odda dotična darila, na katera se mora zapisati ime obdarovanca, najkasneje do 6. ure zvečer istega dne čitalniškemu slugi. — K mnogobrojni vdeležbi uljudno vabi odbor.

(Mestna hranilnica ljubljanska.) Meseca novembra leta 1897 vložilo je v mestno hranilnico ljubljansko 586 strank gld. 275 305:30, 511 strank pa vzdignilo gld. 185.957:45.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu novembru 1897 je 180 strank vložilo 23.502 gld. 9 kr., 65 strank vzdignilo 11.145 gld. 5 kr., toraj več vložilo 12.357 gl. 4 kr., 5 posojil se je izplačalo 1920 gl., stanje vlog 446.502 gld. 96½ kr., denarni promet 86 697 gl. 34 kr.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj, 3. decembra. Ministerski predsednik je vsprejel deputacijo praških Nemcev, obstoječo iz namestnika deželnega maršala Lipperta ter posl. Schlessinger, Kienmann, in jih zagotovil, da storivse, kar je potrebno v ohranjenje miru.

Dunaj, 3. decembra. Gautsch se je razgovarjal z vodstvom opozicije. Glede jezikovnih naredb loči on čisto narodno ozemlje in mešano ozemlje ter hoče, da se to dvoje loči. Za čisto nemško ozemlje je ministerski predsednik Gautsch pripravljen preklicati jezikovne navedbe. Zastopniki opozicije pa so izjavili, da se treba najprej razgovoriti glede vprašanja o predsedstvu in glede spremembe pravilnika. Gautsch je dejal, da glede tega on ne more nič vkreniti, ker je predsedstvo voljeno od večine in je bil predlog Falkenhaynov v zbornici vsprejet; obljubi pa, da hoče v tem oziru posredovati.

Dunaj, 3. decembra. Sinoči je imel izvrševalni odbor desnice sejo, katere se je vdeležil tudi Gautsch. — Dogovori so tajni, vendar se govori, da je danes več upanja,

da bo kmalu sklican parlament, nego včeraj. Pravijo, da se je Gautschu posrečilo Madejskega pristaše v poljskem klubu pridobiti zato, da bodo posredovali mej Gautschem in voditelji desnice. V poljskem klubu vlada veliko nesoglasje.

Praga, 3. decembra. Vsled objavljenja naglega sode in včerašnjega razglaša policije ter župana se morajo hiše zapirati ob sedmi, gostilnice in kavarne pa ob deveti uri. Večerni promet po mestnih ulicah in cestah je omejen do skrajnosti. Sinoči je po mestu vladal popolen mir in se zdi, da se ni več kati kakih izgredov.

Praga, 3. decembra. Iz Bodenbacha se poroča, da so nemški razgrajaci poskušali porušiti češko šolo, vsled tega se je brzojavnim potom pozvalo vojaštvo in orožništvo. — V Beraunu so sinoči demonstrantje pobili okna pri hišah, kjer stanujejo Nemci. Vojaštvo in orožniki so na mestu.

Praga, 3. decembra. V varstvo posamičnih predkrajev je pozvalo oblastvo še nadaljno vojaško pomoč. Pozvani so: 49. pehotni polk iz Brna, eskadron dragoncev iz Linca. Po vseh mestnih delih vlada mir.

Plzen, 3. decembra. Velike množice demonstrantov so se zbrale sinoči na ringu, katere je vojaštvo razkropilo. Aretovanih je petnajst oseb, ranjenih več.

Rim, 2. decembra. Povodom obletnice, ko je avstrijski cesar zasedel prestol, je daroval nadškof de Nechere sv. mašo, katere se je vdeležil poslanik Revertera s poslaniškim osebjem in avstro-ogersko naselbino.

Berolin, 3. decembra. Centrum je sklenil, predložiti državnemu zboru predlog glede odprave zakona proti jezovitom.

Umrli so:

30. novembra. Friderik Klančičar, redarja sin, 2 meseca Križevniške ulice 7, življenska slabost.

2. decembra. Franc Urbas, c. kr. stotnik v pok. 72 let, Cesarja Jožefa trg 12, otrpenje srea.

V bolnišnici:

1. decembra. Marija Baloh, dekla, 32 let, jetika.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306:2 m.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nabe	Padavina v 24 urah v mm.
2	9. zvečer	734.7	1.1	sl. jug	oblačno	
3	7 zjutraj	735.6	0.5	sr. jvzh.	oblačno	7.9
	2. popol.	735.4	-0.1	brezv.	sneg	

Srednja včerašnja temperatura 0.8°, za 0.6° nad normalom.

Eksekutivne dražbe.

Mihaela Puckelsteina iz Ljubljane konji in vozovi (190 gld.) dne 6. dec. in 20. dec. v Ljubljani.

Jožefa Lukmana iz Toplice posestvo (1080 gld.), terjatev 115 gld. 17 kr., dne 7. dec. in 7. januarija 1898; in

Franceta Kastelica iz Dol. Lakovnice posestvo (263 in 40 gld.), terjatev 50 gld., dne 9. dec. in 11. jan. 1898 v Novem mestu.

Marije Mulej posestvo v Želešah in na Selu (3302 gld. 40 kr.) dne 7. dec. in 7. jan. 1898 v Radovljici.

Jožefine Rotter iz Kamnika posestvo (16.797 gld.), terjatev 3500 gld., dne 7. dec. in 7. jan. 1898 v Kamniku.

Na prodaj je

lepo posestvo

v prijaznem kraju v Črnem Vrhu pri Idriji z gospodarskimi poslopji in 79 hektarov dobre, rodovitne zemlje, je v dobrem stanu ter na najlepšem kraju blizo cerkve, tudi pripravnost za gostilno; zraven tega sta še dve kajži za gostače. Kupei nastopijo lahko takoj posest.

Oglasiti se je pisмено ali ustno pri Ivanu Vrō-u, po sestniku v Črnem Vrhu. 819 3-1

Preselitev trgovine in priporočilo.

Slav. občinstvu iz mesta in z dežele uljudno javljam, da sem preselila svojo

trgovino s kramarskim in drobnim blagom

na Glavni trg št. 11

nasproti znani trgovini tvrde Fr. Kollmann.

Priporočam se uljudno v nadaljno naklonjenost ter zagotavljam, da bodem postregla vselej z najboljšim blagom.

Velespoštovanjem

M. Žargi v Ljubljani.

V Ljubljani!

Filipov dvorec!

Otvoritveno naznanilo Mayer-jeve kavarne in restavracije

,Filipov dvorec'

ob vogalu Špitalskih ulic v Ljubljani.

Velečislanemu p. n. občinstvu stolnega mesta Ljubljane, p. n. občinstvu z dežele in spoštovanim gospodom potovalcem uljudno naznanjam, da bom **otvoril**

krasno opremljeno kavarno in restavracijo

v soboto dné 4. decembra t. l.

Da morem vsestransko ustreči, nisem se zbal stroškov za **najkrasnejšo prireditel** prostorov v ugodnost velenj. občinstva. **Opravo izvršil je o. in kr. založnik Iv. Mathian v Ljubljani, biljarde preskrbela je slovita tvrdka Seifert na Dunaji;** na razpolago so **odložene igralne sobe v l. nadstropju.** Vsi prostori so zračni, imajo izborna ventilacijo in ob mrzlem času enakomerno zračno toploto. **Na razpolago je ogromno število najpriljubljenejših tu- in inozemskih časopisov in žurnalov** itd. itd.

Točile se bodo **gorke in mrzle pijače, likêrji, vsakovrstna tudi najfinejša vina,** priljubljeno **pristno plzensko pivo** slovite meščanske pivovarne v Plznu, **pivo v steklenicah** pivovarne Fröhlichove na Vrhniki. Sploh bode nudilo podjetje vse ugodnosti, katere se morejo pričakovati od restavracije zadoščujoče zahtevam najnovejšega časa.

Sklicujoč se na dolgoletne praktične izkušnje in opirajoč se na izredno veliko zaupanje, katero se mi je vsestransko izkazovalo v **hotelu „pri Slonu“ v Ljubljani,** se nadejam in prosim, da bi se mi isto naklanjalo tudi v novem podjetju, jaz pa bom zastavil vse svoje moči, da si je ohranim in — ako možno — pridobim še v zdatnejši meri.

Velespoštovanjem

Ivan Mayer.

V Ljubljani!

816 3-2

Filipov dvorec!

Bortolo Sardotsch, Koper

(tvrška obstoji od l. 1828)

prodaja

domača in inozemska olivna olja.

Na zahtevanje pošilja vzorce brezplačno in franko.

Ozir poštenosti,

zmernih cen in točne, redne postrežbe so najboljši dokaz razni samostani, cerkvena predstojništva in zasebniki, kateri pri gornji tvrdki kupujejo vse, kar potrebujejo takega blaga, od najfinejšega **namiznega olja do goriva in olja za mazanje strojev.** 674 46

Oblastveno dovoljena

814 2

popolna razprodaja

lesorezbarskega in galanterijskega blaga, igrač itd.

Najprimernejša darila za Miklavža, Božič in Novo leto
za in pod kupno ceno.

FR. STAMPFEL, Ljubljana, Tonhalle.

Najboljše in najpripravnejše drsalke so
„KONDOR“ „Kondor“, navadne, 1 par gld. 2.—
„Kondor“, ponikljane, 1 par „ 3.—
„Helios“, ponikljane, 1 par „ 6.—
„Halifax“, navadne, 1 par „ 140

pri **Andr. Druškovič-u**, Mestni trg št. 10.

Dunajska borza.

Dné 2. decembra.

Skupni državni dolg v notah	102 gld. 25 kr.
Skupni državni dolg v srebru	102 „ 25 „
Avstrijska zlata renta 4%	122 „ 60 „
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	102 „ 30 „
Ogerska zlata renta 4%	122 „ 30 „
Ogerska kronska renta 4%, 200 kron	100 „ — „
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	944 „ — „
Kreditne delnice, 160 gld.	354 „ 75 „
London vista	120 „ 10 „
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 „ 95 „
20 mark	11 „ 78 „
20 frankov (napoleonidor)	9 „ 54 1/2 „
Italijanski bankovci	45 „ 40 „
C. kr. cekini	5 „ 57 „

Dné 2. decembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	160 gld. 25 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	159 „ 50 „
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	187 „ 75 „
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 „ 70 „
Tisine srečke 4%, 100 gld.	138 „ 50 „
Dunavske vravnarne srečke 5%	129 „ — „
Dunavsko vravnarno posojilo l. 1878	109 „ 50 „
Posojilo goriskega mesta	112 „ 50 „
4% kranjsko deželno posojilo	98 „ 20 „
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 „ 40 „
Priporitetne obveznice državne železnice	225 „ 50 „
„ „ južne železnice 3%	184 „ 80 „
„ „ južne železnice 5%	125 „ 75 „
„ „ dolenskih železnic 4%	99 „ 50 „

Kreditne srečke, 100 gld.	200 gld. 75 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	156 „ — „
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	19 „ 25 „
Rudolfove srečke, 10 gld.	24 „ 50 „
Salmove srečke, 40 gld.	74 „ — „
St. Genois srečke, 40 gld.	79 „ — „
Waldsteinove srečke, 20 gld.	57 „ — „
Ljubljanske srečke	23 „ — „
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	161 „ 50 „
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3410 „ — „
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	415 „ — „
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	79 „ — „
Splošna avstrijska stavbinska družba	93 „ — „
Montanska družba avstr. plan.	131 „ 85 „
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	172 „ — „
Papirnih rubljev 100	123 „ — „

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanje za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih
potem o kursnih vrednostih vseh **špekulacijskih vrednostnih**
papirjev in vestni svèti za dosego kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnici.